

TOKT MED «G. O. SARS» TIL NORD-NORGE 22. JULI—14. AUGUST 1965

Av

FINN DEVOLD

Fiskeridirektoratets Havforskningsinstitutt

I de senere år er det blitt klart at den sildestamme som gyter ved Norskekysten om vinteren fordeler seg på to atskilte innsig. Det ene innsig kommer fra nord eller nordvest inn mot Troms og gyter på Røstbanken, i Vestfjorden sørover til Træna. Det annet innsig kommer fra området øst for Island inn mot kysten og gyter fra Ona nordover til Sklinna-banken (FINN DEVOLD 1965). Etter gytingen stikker stimene til havs igjen. Den vesentligste del av det nordlige innsig søker ut i havet ut for Troms og Vest-Finnmark, mens silda fra det sørlige innsig søker vestover mot Polarfronten nord av Færøyane, nord og øst av Island og nordover mot Jan Mayen.

Erfaringene fra somrene 1963 og 1964 viste at silda ut for Troms og Vest-Finnmark var av utmerket kvalitet i august—september og var samlet i gode stimer som kunne gi grunnlag for så vel snurpefiske som drivgarnsfiske (FINN DEVOLD 1964).

Hensikten med undersøkelsene sommeren 1965 var først og fremst å lokalisere silda som var vandret til havs fra Vestfjordområdet å konstatere om den forekom i slike mengder og ansamlinger at den kunne være grunnlag for økonomisk fiske. Samtidig ville en kartlegge de hydrografiske forhold ut for Nord-Norge, for å kunne få holdepunkter for sildas videre bevegelse.

F/F «G. O. Sars» gikk fra Bergen 22. juli 1965 med Træna som første mål. Fartøyet ble ført av overstyrmann Veivåg, og den vitenskapelige og tekniske stab besto av:

Finn Devold, toktleder
Sigurd Lie, oseanograf
Ole Bjerke, havforskningsassistent
I. Hoff, instrumentsjef
K. Gran, instrument-observatør
K. Strømsnes, instrument-observatør

Fig. 1 viser skipets kurser, de hydrografiske stasjoner, samt temperatur i 4 m dyp og silde-registreringene. Mussa ble registrert i et belte som strakte seg fra Træna og ca. 160 kvartmil ut av kysten. Lengre nord ser vi av fig. 1 at mussaforekomstene avtok, men vi hadde noen spredte forekomster også i snittet som ble tatt inn mot Torsvåg. Der var ingen silderegistreringer på snittet Torsvåg—Bjørnøya, og fra Bjørnøya vestover fant vi sild vestenfor posisjon

12°20' øst. Dette var spredte forekomster av kjønnsmoden sild.

Store forekomster av kjønnsmoden sild fant vi først under et snitt som ble påbegynt i retning mot Hekkingen rettvissende 145°. I 45 kvartmil registrerte vi den ene store sildestim etter den annen. Silda sto i dybde mellom 200 og 300 meter om dagen, men mot kvelden kom den opp mot overflaten og stimene spredte seg utover, før neste morgen å samle seg igjen, før de stakk ned på dypt vann.

Den 5. august satte vi en garnlenke, etter at et trålforsøk med pelagisk trål var mislykket. Lenken besto av 11 storsildgarn ca. 20 omf., 15 nordsjøgarn ca. 24 omf., 4 feitsildgarn ca. 28 omf. Posisjonen var N 72°45' og E 10°52'. Fangsten ble tatt praktisk talt bare på de 11 storsildgarn, i alt ca. 7 tønner hodekappet, saltet vare, som svarer til ca. 10 hl

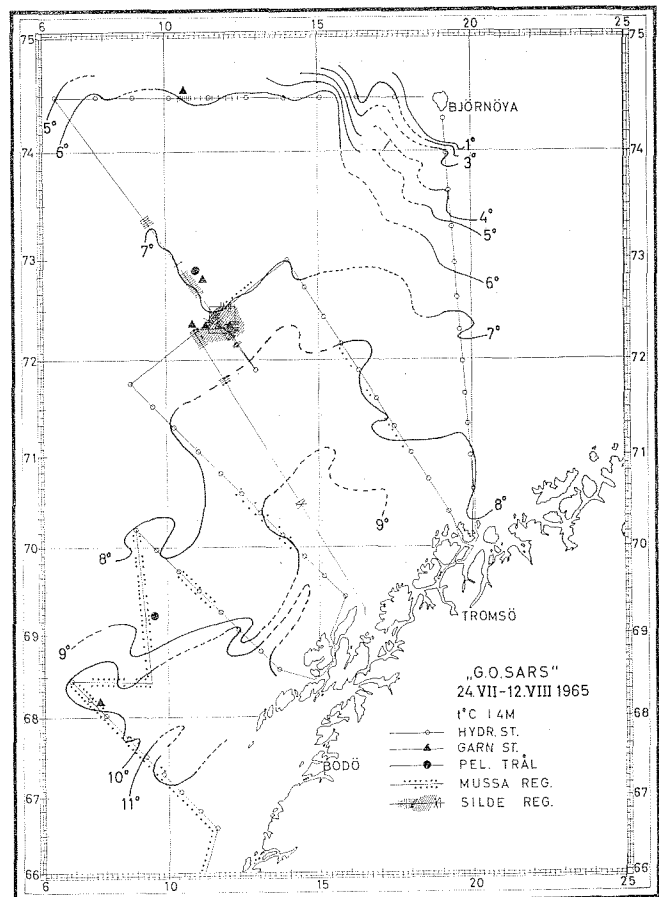

Fig. 1. Kurser og stasjonsnett samt temperatur i 4 m og silderegistreringer.

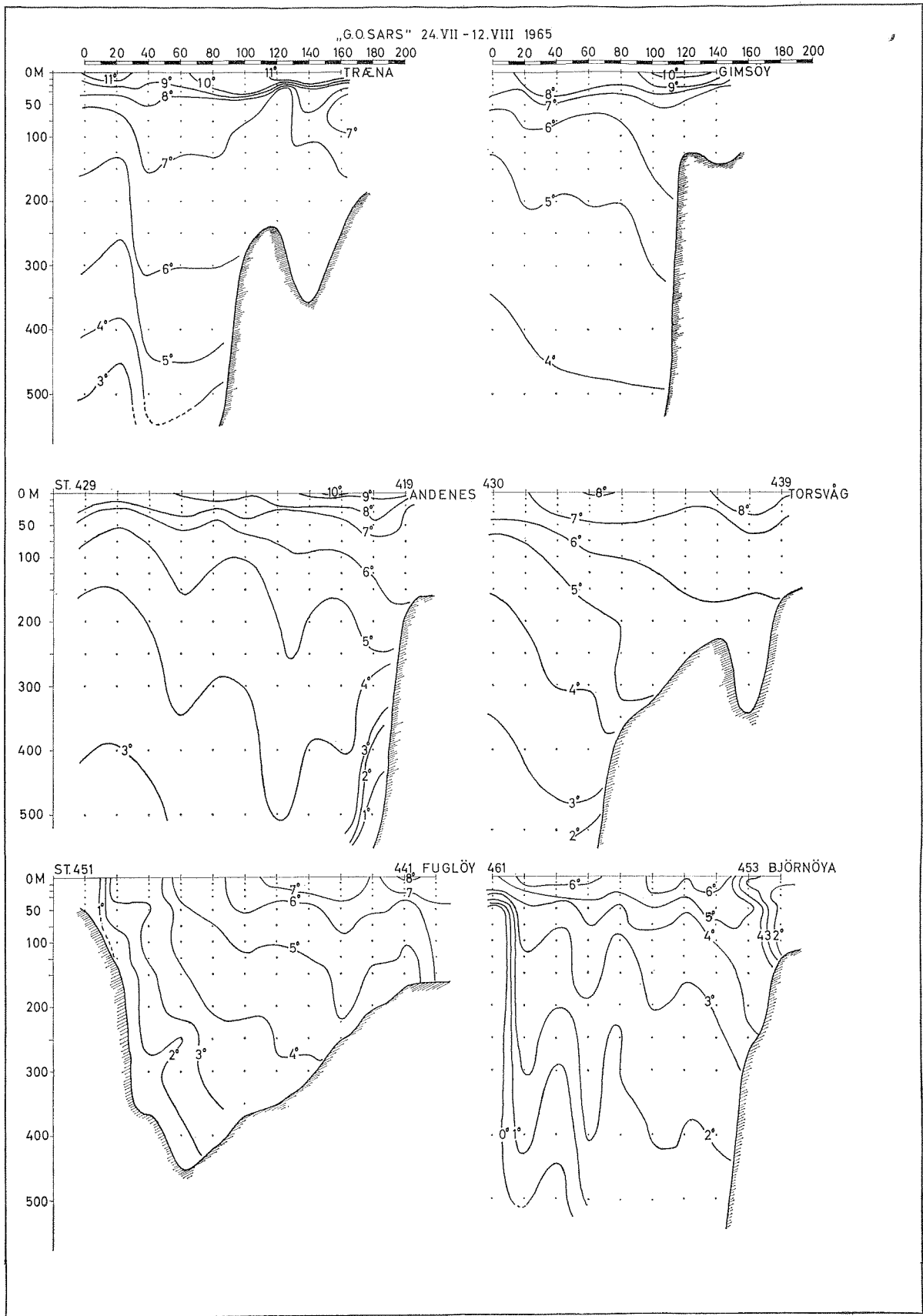

Fig. 2. Temperatursnitt, Træna - NW, Gimsøy - NW, Andenes - NW, Torsvåg-NW, Fugløya - N og Bjørnøya - W.

sild. Silda var svært feit, og gonadene i stadium 3 for den vesentligste del av fangsten. Melding om forekomsten ble sendt over fiskerimeldingen i Riks-kringkastingen og Sildekontoret i Harstad ble underrettet. Snurpere som måtte være interessert i å forsøke fisket i området ble anmodet om å sette seg i direkte radioforbindelse med forskningsskipet. Vi fortsatte imidlertid vår kurs mot Hekkingen for å få dekket mest mulig av vårt hydrografiske program.

Snurperen «Ståltind» kalte oss opp kl. 15.30 6. august og ba om nærmere opplysninger, og meddelte at den ville sette kurs for feltet. Vi hadde da passert sildefeltene, men returnerte, og kl. 19.00 hadde vi allerede passert 10 gode stimer, som etter registreringene å dømme var i lett. Vi stoppet derfor i posisjon N 72°18' E 11°53' og satte garnlenken. Ved trekning neste morgen var fangsten ca. 20 tønner god «islandskvalitet», hovedsakelig fanget på de 11 storsildgarn.

Vi hadde radioforbindelse med flere av snurperne som fisket ved Island, men som ville sette kurs for vår posisjon. Vi fortsatte derfor å undersøke sildeforekomstenes utbredelse og satte om kvelden 7. august igjen garnlenken i posisjon N 72°20' E 11° 42' med fangstresultat på storsildgarnene ca. 1 tønne pr. garn.

«Ståltind» var fremme ved vår posisjon tidlig om morgenen, men hadde feil i winch og Asdic. I løpet av dagen ble feilen på winchen utbedret og om kvelden anviste vi to stimer som «Ståltind» kastet på, men silda stakk. Neste dag forsøkte HOFF og BJERKE å lokalisere feilen på «Ståltind»s Asdic, men det viste seg dessverre at den ikke lot seg utbedre på feltet. Vi forsøkte om kvelden 9. august å anvise stimer for «Ståltind», men silda sto for dypt til å fanges. Imidlertid hadde «Møretrål 1» og «Møretrål 2» også kommet fram, mens «Ståltind» satte kurs for Harstad. I løpet av natten gjorde de to «Møre» trål» flere kast, men silda var vanskelig å fange, så fangstutbyttet beløp seg til bare 200 hl.

I løpet av formiddagen 10. august kom også snurperne «Nordvarg» og «Fisk» fram til feltet, og silda holdt seg i lett hele dagen. Ved middag var alle fire snurpere i ferd med å berge kast, og i løpet av

dagen og påfølgende natt fikk de full last. Tre snurpere, nemlig «Hugo Trygvason», «Ole Torris» og «Kvitfjell» nådde fram 11. august og tok også full last, tilsammen utgjorde fangsten de to første døgn 39 000 hl på 7 snurpefartøyer.

I henhold til toktplanen skulle vi være i Bergen 15. august, så vi måtte dessverre forlate feltet, og satte kurs for Harstad. Underveis ble der i posisjon N 70°29' E 14°24' registrert to gode sildestimer. Vi hadde dessverre ikke tid til å undersøke dette området nærmere, men ga beskjed på Sildekontoret i Harstad om at snurperne måtte bli underrettet.

Fig. 2 viser vertikalfordelingen av temperaturen i noen av snittene som ble tatt under toktet. Der ble tatt prøver av silda for bestemmelse av alder, vekst, stadium etc. En foreløpig gjennomgåelse av prøvene tyder på at det er den samme sild som gjøt i Vestfjordområdet i februar–mars.

KONKLUSJON

Det nordlige innsig av vintersilda søker etter gytning ut i Norskehavet, men stoppet også dette år i Norskehavets østlige del for å beite. Den var i utmerket form i august med 26–29 prosent fett. Stimene var store og tilgjengelig for så vel snurpere som drivgarnfiskere. Den sto i august 1965 noe lengre vest enn i august 1964 og 1963, men den hydrografiske situasjon tilsier at den heller vil trekke østover enn vestover utover høsten. Vi kan derfor vente at vi også kommende vintersild-sesong vil få et nordlig innsig. Temperaturfordelingen ned til 500 m dybde betinger at denne silda vil bli stående i varmere vann enn silda som tilbringer høsten og forvinteren i Den Østislandske Arktiske Strøm (det sørlige innsig), og vi kan derfor vente at det nordlige innsig vil komme tidligere til land enn det sørlige etter erfaringen de siste tre år, sannsynligvis i første halvpart av januar 1966.

LITTERATUR:

- DEVOLD, F. 1964. Storsild-undersøkelsene i Nord-Norge 1964. «Fiskets Gang», 50: 754–757.
DEVOLD, F. 1965. Vintersild-innsigene 1965. «Fiskets Gang», 51: 378–380.